

C44 – SLAN3

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2005-2006

26 oktober 2005

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

SUBCOMMISSIE VOOR LANDBOUW, VISSERIJ EN PLATTELANDSBELEID

INHOUD

Interpellatie van mevrouw Tinne Rombouts tot de heer Yves Leterme, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid, over de reacties op de publicatie van de gegevens betreffende Europese landbouwsubsidies	
Interpellatie van de heer Jef Tavernier tot de heer Yves Leterme, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid, over de publicatie van de ontvangers van Europese landbouwsubsidies	3
Met redenen omklede moties	10
Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Yves Leterme, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid, over de verdoken armoede in land- en tuinbouw en de vervroegde uitstap en reconversie in de land- en tuinbouwsector	10
Vraag om uitleg van de heer Stefaan Sintobin tot de heer Yves Leterme, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid, over de campagne van Natuurpunt om niet langer bepaalde vissoorten te kopen	11
Vraag om uitleg van de heer Erik Matthijs tot de heer Yves Leterme, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid, over de hervorming van het Europese suikerbeleid	13
Vraag om uitleg van de heer Erik Matthijs tot de heer Yves Leterme, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid, over coëxistentie tussen GGO-teelten en biologische gewassen	15

Voorzitter: de heer Jos De Meyer

Interpellatie van mevrouw Tinne Rombouts tot de heer Yves Leterme, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid, over de reacties op de publicatie van de gegevens betreffende Europese landbouwsubsidies

Interpellatie van de heer Jef Tavernier tot de heer Yves Leterme, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid, over de publicatie van de ontvangers van Europese landbouwsubsidies

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Mevrouw Tinne Rombouts: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, ik wil eerst een korte duiding geven van mijn interpellatie. Een interpellatie is normaal gezien een van de krachtigste controle-instrumenten die een parlementslid heeft. Het is de beste manier om te zeggen dat je niet akkoord gaat met iets. Deze keer is het een omgekeerd geval. Ik ga volledig akkoord met uw beleid, zeker wat betreft de publicatie van de Europese landbouwsubsidies. Ondanks al uw inspanningen om open te communiceren, hebben enkelen nadien geprobeerd die cijfers negatief te duiden. Met deze interpellatie wil ik u de kans geven om ook in het parlement een genuanceerd verhaal te brengen over de publicatie van deze landbouwsubsidies.

Op 28 september 2005 antwoordde u op mijn actuele vraag in de plenaire vergadering dat u overwoog om de gegevens van de Europese landbouwsubsidies uitgekeerd aan rechtspersonen, openbaar te maken. Ik heb toen mijn vrees uitgesproken dat deze cijfers zouden leiden tot slogantaal en negatieve uitspraken over deze cijfers in de media. Alhoewel ik ervan overtuigd ben dat u bij de publicatie van deze cijfers uw uiterste best heeft gedaan om een genuanceerd verhaal te brengen, is mijn vrees helaas waarheid geworden. Net zoals in onze buurlanden Nederland en Groot-Brittannië heeft de publicatie van de gegevens geleid tot een ongenueanceerd en uiterst negatief debat. Slogantaal als 'gemeenschappelijk landbouw-

beleid eet de boer op' wordt gehanteerd en onmiddellijk wordt de link gelegd met frauduleuze zaken waarbij de onvermijdelijke conclusie lijkt te zijn dat het gemeenschappelijk landbouwbeleid heeft gefaald en we het dus maar beter afschaffen.

Alhoewel u hebt geprobeerd correct te communiceren, draaide de openheid en de nagestreefde transparantie uit op een oneerlijk debat. Ik stel me dan ook de vraag of u als minister-president niet had moeten weten dat de landbouw zelden de kans krijgt om klaar en duidelijk uit te leggen wat het doel is van de verschillende landbouwsubsidies. Een belangrijke onderliggende vraag in dit gegeven is: hoe komt het dat onze media en de publieke opinie blijven steken in het oude landbouwbeleid en niet mee zijn in het nieuwe voedsel- en plattelandsbeleid met zijn ontkoppelde premies met oog voor maatschappelijke bekommernissen naast de consumentenbekommernissen?

Daarnaast stoort het me mateloos dat gepleit wordt voor een nieuw landbouwbeleid gericht op de zogenaamde kleine boeren. Maar wie zijn die kleine boeren? Het kan toch niet de bedoeling zijn van het Europees landbouwbeleid om een kleinschalige landbouw kunstmatig in leven te houden. Is het niet beter dat ons Europees landbouwmodel erop gericht is om te komen tot competitieve, leefbare bedrijven met een duurzame toekomst, onafhankelijk van de bedrijfs-grootte? Ik meen dat iedereen in de commissie het erover eens is dat we nood hebben aan een gezonde mix van bedrijven, van zowel grote als kleine en van competitieve als verbrede bedrijven en dit ten voordele van hun eigen ontwikkeling.

Ook de discussie over de subsidies die uitbetaald worden aan de verruimde landbouwsector stuit me tegen de borst. Individuele landbouwers hebben nauwelijks vat op de afzetmarkt van hun producten. Op basis van meerdere debatten in deze commissie durf ik te concluderen dat wij het ook hierover eens zijn. Zo hebben we geconcludeerd dat de belangrijkste reden van het falen van de biologische landbouw moet worden gezocht in het feit dat de afzetkanalen niet gestructureerd zijn. Het spreekt dan ook voor zich dat we de afzetkanalen op de best mogelijke manier moeten uitbouwen en ondersteunen, willen

we onze landbouwers werkelijk helpen en hun meer rechtszekerheid en eerlijke kansen geven. Indien deze afzetkanalen dan Europese subsidies ontvangen, die indirect bijdragen tot een eerlijk en correct inkomen voor onze landbouwers, dan kan ik me onmogelijk hiertegen afzetten.

De voorwaarde is natuurlijk wel dat deze steun ook daadwerkelijk bijdraagt tot een eerlijke prijs voor de producten die onze landbouwers voortbrengen. Transparantie in de aanwending van deze subsidies is inderdaad van het grootste belang. Mijnheer de minister-president, kunt u duiding geven bij het belang van de afzetkolom voor de Vlaamse land- en tuinbouw? Hoe groot zijn de overlevingskansen van onze land- en tuinbouw zonder sterke afzetkanalen? We kunnen niet ontkennen dat de agrovoedingsindustrie een belangrijke speler is in de Vlaamse economie, die niet dadelijk te missen is. Kunt u me zeggen wat de bijdrage is van de hele agro-industrie aan de Vlaamse economie?

Vorig jaar heeft het Vlaams Parlement het werkingsgebied van het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) uitgebreid tot onder meer de verwerkende en toeleverende sectoren, onder om het even welke vennootschapsvorm of coöperatieve vorm. Deze wijziging werd in de commissie unaniem aangebracht en door de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement bekrachtigd. Ik vind het bizar dat er nu verontwaardigd wordt gedaan over bijvoorbeeld de rentesubsidies die door het VLIF worden toegekend.

In grote lijnen kan ik me vinden in de uitgangspunten van het gemeenschappelijk landbouwbeleid. Dat beleid heeft zijn voor- en nadelen, maar is naar mijn gevoel door de wijzigingen van het afgelopen decennium uitgegroeid tot een evenwichtig en sterk systeem, dat als voorbeeld kan dienen voor vele landen. Ik hoop dan ook dat u, ondanks de negatieve druk van dit moment, overtuigd blijft van de noodzaak van een sterk Europees landbouwbeleid voor de toekomst van onze landbouwers. Toen de cijfers werden gepubliceerd, concludeerden bepaalde critici dat het Europese landbouwbeleid heeft gefaald, en pleitten dus voor een volledige afschaffing van dit gemeenschappelijk landbouwbeleid. Hoe realistisch vindt u deze eis? Hoe groot acht u de kans dat onze landbouwers, waarvoor deze critici het toch zagezegd doen, een eerlijke prijs zullen krijgen voor hun producten zonder een gemeenschappelijk landbouwbeleid? Bent u van plan om ook de gegevens van individuele land-

bouwers met betrekking tot de uitgekeerde Europese subsidies te publiceren of openbaar te maken? Ik maak me immers zorgen over het vrijgeven van deze cijfers.

De voorzitter: De heer Tavernier heeft het woord.

De heer Jef Tavernier: Mijnheer de voorzitter, ik bevind me in een wat vreemde situatie. Ik heb inderdaad een interpellatieverzoek ingediend over de openheid inzake landbouwsubsidies. Dit wordt echter vermengd met op mij of partijgenoten van mij gerichte insinuaties. Ik heb daarbij de indruk dat men deels problemen heeft met de boodschap, maar eigenlijk vooral schiet op de boodschapper.

We moeten het ten gronde hebben over de Europese landbouwsubsidies. Het gaat over vrij veel geld. Er moet dus worden bekeken of met dat geld wordt bereikt wat werd bedoeld. Dat is niet hetzelfde als iets zomaar in vraag stellen. Natuurlijk kunnen we een hele discussie voeren over het Europese landbouwbeleid. Het zou gemakkelijk zijn, mocht de vrije marktwerking in deze sector tot iets goeds leiden, maar we weten wat de gevolgen zijn wanneer we die markt wereldwijd vrij laten spelen. Voor Vlaanderen en Europa zou dat betekenen dat er in een aantal sectoren nauwelijks nog een inkomen zou zijn voor de landbouwers.

Er bestaat dus een subsidiesysteem. Bij een aantal aspecten van dat systeem kan men misschien vragen hebben. Alleszins moeten we dan goed bekijken of de vooropgestelde doelstellingen via dat subsidiebeleid worden bereikt. Om dat te kunnen evalueren, moeten we goed weten waaraan dat geld wordt besteed, waar dat geld terecht komt. Dat is de vraag die rijst. Dat kunnen we slechts bekijken als er openheid terzake bestaat. Die informatie moet dus worden gegeven. Fraude is daarbij eigenlijk een zijdelings aspect. Het speelt natuurlijk een rol. Men heeft in het verleden immers vastgesteld dat er, door de grootte van de subsidies, circuits bestonden waardoor mensen onterecht subsidies hebben binnengerijfd. Daar heeft de landbouwer, en zeker de kleine landbouwer, echter niets mee te maken.

Bovendien moeten we ons afvragen, zelfs als dit geld een sector algemeen ten goede komt, wie er binnen die sector dan het meest daarvan geniet. Is dat de landbouwer, een financiële instelling of de verwerker? Het is slechts op basis van gegevens dat een evaluatie kan worden gemaakt. Maar dan moe-

ten die gegevens wel beschikbaar zijn. In mijn eigen gemeente heb ik het bedrijf Comelco, nu Campina, zien evolueren. Niemand zal ontkennen dat Comelco, met onder andere zijn melkpoeder, indertijd goede zaken deed. Dat moeten we weten, en we moeten ook weten waarheen het evolueert. We moeten dus nagaan welke landbouwers en welke landbouwsectoren ervan genieten.

Ik heb een aantal persmededelingen doorgenomen, onder meer van europarlementslid Bart Staes, op zoek naar de term 'kleine landbouwers', maar ik heb hem niet gevonden. Mevrouw Rombouts, u verwijst dus wellicht naar andere persmededelingen. Het is echter belangrijk dat we het over landbouwers hebben.

We moeten niet kunstmatig bepaalde dingen in leven houden, maar we moeten wel toegeven dat het Europees landbouwbeleid met zijn subsidies een zekere vorm van kunstmatigheid inhoudt, aangezien de markt daardoor niet ten volle kan spelen. Ik heb daar geen problemen mee, als de doelstellingen maar duidelijk zijn. Globaal genomen is de oriëntatie van de subsidies in de loop van de voorbije jaren in de goede richting geëvolueerd.

U hebt gelijk dat er bij het publiek, maar ook in het algemeen een behoefte aan informatie bestaat. De veranderingen, zoals de subsidiëring van plattelandsontwikkeling, de inschakeling van de landbouwers daarin, en heel de nieuwe steunstructuur, moeten nog beter worden uitgelegd; niet alleen aan de landbouwers, want in die kringen zijn ze intussen wel gemeengoed geworden, maar vooral aan het publiek. Dat kunnen we alleen doen met goede en duidelijk gestructureerde informatie.

Mijnheer de minister-president, vandaar mijn vraag om verder te gaan met de informatie. U hebt die al meer gestructureerd. Er zijn beperkingen en er zijn vragen omtrent de openbaarheid van bestuur en de bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Het gaat immers niet alleen om vennootschappen, maar ook om particulieren. Toch is het noodzakelijk per begrotingslijn aan te duiden om hoeveel het gaat voor Vlaanderen, hoeveel dossiers er zijn en of ze ingedeeld kunnen worden volgens categorie, aard en grootte. Ook moet duidelijk worden gemaakt bij wie de subsidies terechtkomen, en of ze wel degelijk terechtkomen bij een bepaalde landbouwer, dan wel of het tussenpersonen zijn die ervan genieten.

Bent u bereid verder te gaan, ook als bijvoorbeeld een financiële instelling rechtstreeks of onrechtstreeks wordt gebruikt als doorgeefluik, bijvoorbeeld in het geval van rentesubsidies? Het is dan immers belangrijk een opdeling te krijgen volgens het aantal dossiers, waar het om gaat en de grootte van de bedragen. Daarbij hoeft u niet te raken aan individuele particuliere gegevens. We zouden al een grote stap zetten qua transparantie en informatie door de gegevens te categoriseren. Dat zou het wantrouwen en de negatieve ingesteldheid die hier en daar bestaat, kunnen wegnemen.

Dan zouden we een betere evaluatie kunnen maken van het beleid. Onze zorg moet immers in de eerste plaats uitgaan naar de landbouwer en zijn landbouwactiviteit, wat ook de omvang van het landbouwbedrijf is. Bij de uitbreiding van de criteria voor investeringssteun heb ik er al op gewezen dat we moeten nagaan in hoeverre bepaalde dingen verantwoord zijn met het oog op de verwerkende sector. Het kan alleen maar verantwoord zijn als er een tegemoetkoming is, als we een bepaalde activiteit willen behouden, en op voorwaarde dat die anders niet behouden kan worden.

De voorzitter: De heer Wymeersch heeft het woord.

De heer Frans Wymeersch: Mijnheer de voorzitter, sommige aspecten van de interpellatie en van het ingediende interpellatieverzoek van de heer Tavernier verbazen me enigszins. Enerzijds treed ik de teneur en een ruim deel van de inhoud van deze interpellatie bij, maar anderzijds verwondert het me dat we nu geconfronteerd worden met cijfergegevens en een zekere openheid ten aanzien van deze problematiek, die er niet waren in het recente verleden onder andere ministers van Landbouw in de vorige legislatuur. Dit evenwel terzijde.

Mevrouw Rombouts, ik kan u verkeerd begrepen hebben, en u zult me tegenspreken als ik ongelijk heb, maar ik voel in uw interpellatie een zekere krampachtigheid ten aanzien van wat er vandaag gebeurt. Ik heb de indruk dat u meent dat de verkeerde conclusies worden getrokken en dat wat we hebben, moet worden beschermd.

Het belangrijkste is volgens mij de aanzet tot meer transparantie. De minister-president gaf die aanzet. Nu komt het erop neer dat wie a zegt, ook b moet zeggen. De heer Tavernier beweert dat ongeveer is geweten naar welke landbouwbedrijven de geldstromen en subsidies gaan. Ik durf dat te betwijfelen. De

buitenwereld is niet op de hoogte omdat hij niet geïnteresseerd is. Mensen springen pas op en hebben pas kritiek als ze worden geconfronteerd met een aantal feiten.

Dit debat zou een aanleiding moeten vormen voor een onderzoek naar de toekomst van de sector. Hoe bekijken we de zaak in het licht van een Europees landbouwbeleid? In eerdere discussies in deze commissie over het mestbeleid maakten wij als eurocritici enkele opmerkingen. Mevrouw Vera Dua stelde toen dat we dan maar akkoord moesten gaan met de afschaffing van een en ander. Ik wil het debat over het Europees landbouwbeleid en het subsidiebeleid wel voeren. De Belgische en Vlaamse landbouw is de jongste tijd immers nogal Europees geëvolueerd.

Mevrouw Rombouts heeft gelijk dat het Vlaams Parlement het er bij het aantreden van deze regering over eens was dat het VLIF kan worden ingezet ten behoeve van de hele sector. We staan daar nog steeds achter, maar alles moet overzichtelijk en transparant zijn. Het gaat niet op dat er aan de basis steun en been wordt geklaagd over een gebrekkige ondersteuning en over allerlei Vlaamse en Europese beperkingen, terwijl we worden geconfronteerd met cijfers die vragen oproepen, zowel op het terrein als hier in het Vlaams Parlement.

Deze vraag moet de aanzet vormen van een ruimer debat. We hoeven absoluut niet bang te zijn. Het debat mag informeel verlopen. We moeten ons bezinnen over de vraag in hoeverre de subsidiestromen ten goede komen van de individuele bedrijfsvoerders en van de landbouwsector en al zijn afgeleiden.

De voorzitter: De heer Callens heeft het woord.

De heer Karlos Callens: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik hoed me een beetje voor een financiering op naam van de landbouwers en de bedrijven. Ik heb geen probleem met het uitspitten van de cijfers. Er moet daarbij een onderscheid worden gemaakt tussen familiale bedrijven, grote bedrijven en kleine bedrijven. Er moet ook een indeling zijn per soort bedrijf. Aan de hand van cijfers per bedrijfsonderdeel en van de wijze van toewijzing kunnen we later een serieuze discussie houden over het landbouwbeleid.

In verband met de subsidies moeten we er ons van bewust zijn dat deze subcommissie verantwoordelijk is voor de landbouwsector. We moeten ons vragen stellen over de toekomst van de sector. Ik kan er in geen geval inkomen dat al dat geld alleen zou terecht-

komen bij de landbouwer zelf. We moeten ook denken aan mogelijke innovatiesteun, afzetsteun en steun voor milieuaanpassingen. Als het geld alleen aan landbouwbedrijven wordt verleend, kunnen we in de problemen geraken. Het zou kunnen dat de productie in dat geval wel goed is, maar dat de producten niet verkocht raken omdat ze verouderd zijn, te duur zijn of omdat er geen afzetmogelijkheden zijn.

Mijnheer de minister-president, kunt u ons in de toekomst duidelijke cijfers bezorgen over de details, maar niet over de personen?

De heer Jos De Meyer: Ik heb drie bemerkingen. In de eerste plaats: de Europese plattelandsgelden zijn optimaal en volledig benut. Dat is belangrijk. Dat is niet steeds het geval geweest. Ik wil u daarmee feliciteren, mijnheer de minister-president.

In de tweede plaats wil ik citeren uit het editoriaal van Landbouwleven van vorige week. Het geeft heel goed de teneur van mijn gedachten weer over die Europese subsidies. Ik vermoed dat dit voor veel van de aanwezigen geldt. Het editoriaal droeg de titel 'Sloganesk' en stelde het volgende: 'Belastinggeld moet rechtvaardig en transparant worden besteed. Dat lijkt geen twijfel. Met een sloganeske benadering en door cijfers uit hun juiste context te rukken, dient men echter alleen diegenen die reeds jarenlang aandringen op een drastische verlaging tot zelfs volledige afschaffing van de steun die in het kader van het Europese landbouwbeleid wordt toegekend. Zij doen dit onder het voorwendsel dat men geen 40 procent van de Europese uitgaven kan toekennen aan een bevolkingsgroep die minder dan 5 procent van de totale bevolking uitmaakt. Dat voor 11 miljoen Europese boeren die Europese steun levensnoodzakelijk is om in een steeds meer geliberaliseerde wereld te overleven en daardoor te zorgen voor een gegarandeerde voorziening van veilig en gezond voedsel voor 450 miljoen Europese consumenten, blijkt voor hen de minste zorg.'

Mijn derde bemerking betreft de kritieken van de afgelopen weken. Het geheugen is soms kort en selectief. Als ik het goed voor heb, zijn de Europese landbouwuitgaven in hun totaliteit nog identiek dezelfde als tijdens de vorige legislatuur. Op dat gebied is er heel weinig gewijzigd. Waar komt die plotse storm dan vandaan?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Mevrouw Tinne Rombouts: Ik wil nog even reageren op uw uitspraken, mijnheer Tavernier. U moet uw

eigen partij niet te veel krediet verlenen. Ik heb mijn interpellatie zeker niet afgestemd op Groen!.

Mijnheer Wymeersch, u zei dat ik te bekrompen was in heel mijn interpellatie. U moet achter het verhaal lezen. Het gaat voornamelijk om de eisen. Als er eisen gesteld worden, dan moet men daar eigenlijk het verhaal bij vertellen, maar daar moet men dan de kans toe krijgen.

De voorzitter: Minister-president Leterme heeft het woord.

Minister-president Yves Leterme: Mijnheer de voorzitter, ik zal trachten schematisch te antwoorden op de vragen. Ik heb ook voor iedereen een bundel documenten mee.

Mevrouw Rombouts, u vraagt of ik niet had moeten beseffen dat de landbouw zelden de kans krijgt om precies uit te leggen waar de verschillende landbouwsubsidies voor dienen. Ik wil in het algemeen nog eens zeggen – voor sommigen is dat blijkbaar nog altijd nodig – dat ik in de tijd die mij toegemeten is als minister in de Vlaamse Regering, minister vóór de landbouw zal zijn. Ik wil het algemeen belang laten primeren en alle wetten en reglementen toepassen, maar ik ben vóór de landbouw. Ik ben er niet tegen, ik ben er vóór. Ik ben niet ‘van’ de landbouw. Ik ben minister vóór de landbouw. Blijkbaar leidt dat tot frustratie, ook bij mijn voorgangers die de verantwoordelijkheid voor Landbouw hebben gedragen. Ik heb de indruk dat daar nog onduidelijkheid over bestaat. Ik zal het nog eens herhalen: ik ben vóór de landbouw. Ik zal dat blijven tot mijn laatste handeling als minister vóór de landbouw.

Parallel daarmee en even verbeterd wil ik absolute garanties geven voor maximale transparantie. We moeten omzichtig en correct omgaan met het belastinggeld dat van de mensen verplicht wordt ingewacht, om het eufemistisch uit te drukken. Ik zal altijd de eerste zijn om absolute transparantie te bieden. Dat is trouwens ook letterlijk gebleken.

Mijnheer Tavernier, ik raad u aan om een toontje lager te zingen. Ik meen me niet te herinneren dat er onder uw verantwoordelijkheid in de vorige regering veel cijfers met betrekking tot subsidies op de tafel zijn beland. U wijst terecht op het belang van die cijfers – blijkbaar zijn ze nu belangrijker dan een paar jaar geleden – onder meer om fraude te voorkomen. De verleiding om te frauderen is zeer groot telkens

als er overheids- of gemeenschapsgeld mee gemoeid is.

Trouwens, een van de eerste ambetante dossiers die ik van u erfde, mijnheer Tavernier, betrof een onwettelijke handeling van uw hand. U verleende subsidies aan boeren buiten het wettelijk kader. We hebben dat met veel moeite rechtgezet. Dat mag nog eens herhaald worden.

Natuurlijk hebt u een punt, mevrouw Rombouts. Het is en blijft moeilijk om transparantie te bieden. Blijkbaar hebben sommigen er belang bij om de idee in stand te houden dat er mist hangt. Ook al zullen we containers papier laten binnenkomen in het parlement, dan nog zullen sommigen – om antipolitieke en demagogische redenen en vanuit een gebrek aan respect voor de mensen die zich inzetten in de landbouwsector – vasthouden aan de idee dat er mist hangt. Ik kom daar nog op terug.

Net om dit soort toestanden te vermijden hebben we vorige week op een briefing een nota gepresenteerd en toegelicht. Wij kennen onze onvolkomenheden en misschien was de uitleg niet pedagogisch of didactisch genoeg, hoewel – ik kan niet voor mezelf spreken – mijn kabinetchef, de heer Joris Relaes, een expert is. We hebben geprobeerd om met handen en voeten uit te leggen wat het landbouwbeleid nu precies inhoudt, hoe het in elkaar zit, wat de pijlers zijn, hoe de financiering verloopt en wat de evolutie is. Dat heeft een deel van de pers in staat gesteld om heel correcte berichtgeving te verzorgen. De meerderheid heeft dat heel correct gedaan. Voor een aantal anderen was dat blijkbaar niet mogelijk. Er zijn twee mogelijkheden. Ofwel begrijpen ze het niet, ofwel willen ze het niet begrijpen.

Wat één aspect uit die berichtgeving betreft, wil ik het nog even hebben over het magazine Knack. In Knack en ook in andere artikels wordt gesuggereerd dat ik cijfers zou achterhouden. Ik wil daar duidelijk over zijn. Op 28 september 2005 heeft de heer Tavernier, gewezen minister van Landbouw, me tijdens de plenaire vergadering ondervraagd over het ter beschikking stellen van cijfers. Ik heb onmiddellijk verklaard dat ik de cijfers zou vrijgeven. Dat zou de eerste keer zijn, want dat is vroeger nooit gebeurd. De persbriefing van 18 oktober 2005 was dan ook helemaal niet inderhaast georganiseerd. Ik geef wel toe dat ik een fout heb gemaakt door de bekendmaking van de cijfers met een paar dagen uit te stellen. Knack vroeg daarmee te wachten tot dinsdag omdat

hun magazine verschijnt op woensdag. Om commerciële redenen die werden aangegeven door Knack, was het belangrijk dat de cijfers gelijktijdig zouden verschijnen met het magazine. Ik heb te veel vertrouwen gehad in de uitgevers van Knack. Dat zal me één keer overkomen, geen tweede keer. Het zegt trouwens iets over de deontologie en de ethiek van het blad zelf.

U vraagt of ik van plan ben om de gegevens in verband met de uitgekeerde Europese subsidies van individuele landbouwers te publiceren of openbaar te maken. Ik wil maximale transparantie. Ik ben echter gebonden aan enerzijds de wetgeving met betrekking tot de bescherming van persoonsgegevens die een federale regelgeving is en anderzijds de decreetgeving met betrekking tot de openbaarheid van bestuur. Ik verlaat me op die wetgeving en op de interpretatie ervan door de personen en instanties die daartoe gemandateerd zijn.

Ik heb in het mapje dat is rondgedeeld een kopie gevoegd van de behandeling van de vraag door de Commissie Openbaarheid van Bestuur. Tegen deze uitspraak is nog een beroep mogelijk bij de Raad van State. Dit is dus de tekst die ik correct heb gevolgd. Daarin staat onder meer dat voor natuurlijke personen de bekendmaking op naam en adres niet is toegelaten. Sommigen geven een andere invulling aan de rechtsstaat in dit land, maar ik zal nooit verder gaan dan wat wettelijk is toegestaan, in tegenstelling tot wat vroeger is gebeurd.

Wat de afschaffing van het gemeenschappelijk landbouwbeleid betreft, stoort me de sloganeske manier waarop het debat over het Europese landbouwbeleid wordt gevoerd. Er moet natuurlijk wel een debat worden gevoerd. De aanwending van gemeenschapsgeld moet gebeuren op een transparante manier en op basis van beslissingen door de daartoe democratisch verkozen vertegenwoordigers.

De laatste 8 à 9 jaar zijn er belangrijke hervormingen doorgevoerd in het gemeenschappelijk landbouwbeleid. Vooral in de jaren negentig zijn er een aantal mislukte pogingen geweest om het aanbod te beperken. In 1999 is met Agenda 2000 het roer drastisch omgegooid. Men heeft de weg van de prijsondersteuning verlaten om de Europese landbouwproducten concurrentieel te maken op de wereldmarkt. Landbouwers die actief waren in door de EU ondersteunde activiteiten, kregen in de plaats inkomenscompensaties die echter slechts een deel

van de prijsdalingen opvingen. De budgettaire middelen daarvoor werden vastgelegd in de meerjarenbegroting die afloopt in 2006. In 2003 werd onder impuls van Europees commissaris Fischler de Mid Term Review doorgevoerd. Dit was een fundamentele hervorming en heeft geleid tot een zo goed als volledige ontkoppeling van steun en productie. Wij hebben deze hervorming geïmplementeerd vanaf 1 januari 2005. Elke productiestimulans via overheids-ondersteuning is op die manier weggenomen.

In het maatschappelijk debat is het belangrijk te onderstrepen dat de compenserende inkomenssteun die de EU aan de boeren toekent, ook gedeeltelijk een tegenprestatie is. Het gaat om een betaling vanuit de samenleving van de extra voorwaarden die de samenleving oplegt vanuit zeer gerechtvaardigde doelstellingen zoals milieu, dierenwelzijn, kwaliteitsvereisten en landschapsvereisten. Dat zijn voorwaarden die worden opgelegd aan onze landbouwers en niet aan, bijvoorbeeld, landbouwers in andere werelddelen. Het is mijn overtuiging – en ik ben bereid me daarop politiek te laten afrekenen – dat het correct is dat als een samenleving extra eisen stelt aan boeren maar niet aan producenten in andere werelddelen, ze daar ook een prijs voor betaalt via de ontkoppelde inkomenssteun ter compensatie voor de bijkomende, zeer gerechtvaardigde, vragen op het vlak van het leefmilieu, landschap, de kwaliteit, dierenwelzijn, enzovoort.

De controle op de naleving van die eisen wordt trouwens jaarlijks doorgevoerd. Heel het gemeenschappelijk landbouwbeleid, dat op die leest is geschoeid, moet worden gevoerd binnen een strikt budgettair kader. In 2003 werd het zogenaamde Conradakkoord van de heren Chirac en Schröder gesloten, waarin de contouren werden vastgelegd.

Ik zal hier ook de evolutie schetsen van het pakket aan Europese middelen voor de landbouw. In de jaren tachtig werd daar driekwart van de Europese begroting aan besteed. In de jaren negentig en de beginjaren van 2000 was dat minder dan de helft. In Horizon 2013 wordt gesteld dat dit bedrag normaal gezien zal zakken tot 30 percent van de Europese uitgaven.

Ik wil hier nog eens onderstrepen dat de landbouw de enige geïntegreerde sector is. Dat verklaart ook het relatief groter aandeel van de landbouwwitgaven in het Europese budget. Om de zaak wat ruimer te kaderen, bedragen de uitgaven van de Europese Unie

voor landbouw slechts 0,3 percent van het gezamenlijk bruto binnenlands product van de verschillende lidstaten. Als we weten dat er 450 miljoen inwoners in de Europese Unie zijn, wil dat zeggen dat ze voor 25 cent per dag de garantie hebben dat het voedsel veilig is en dat het voldoet aan de strengere normen inzake kwaliteit, leefmilieu, landschapsbeheer, dierenwelzijn, enzovoort. De vraag is of voedsel als een product als een ander moet worden beschouwd en dat het volledig moet worden geliberaliseerd, of dat men bereid is een bijdrage te leveren om onder meer die – gerechtvaardigde – maatschappelijke eisen in te vullen.

Mevrouw Rombouts, uw vraag over de afzetkolom van de Vlaamse Land- en Tuinbouw is pertinent. We moeten in het parlement het economisch belang van die sector centraal stellen. Er zijn mensen die op een vrij primaire manier kijken naar de landbouw. Ze zouden graag zien dat het om allemaal kleine hoevetjes gaat met elk twee of drie koeien, wat kippen, enzovoort, en een boer die er een rustig leven leidt. Dat is niet realistisch. Als bevoegde minister voor de Landbouw wil ik de economische betekenis, waar ook de heer Callens naar heeft verwezen, ten volle onderstrepen. Zolang ik daarvoor een meerderheid vind, zal ik maatregelen nemen.

Vorig jaar heb ik in de beleidsnota gesteld dat de primaire landbouwsector zich steeds meer integreert met de ruimere agrovoedingssector. De grenzen tussen de landbouw-, de industriële en de dienstensector zijn aan het vervagen. Dat is ook de reden waarom we verticaal moeten redeneren en kijken naar ketens die vertrekken vanuit de landbouw, maar waarbij ook andere schakels betrokken zijn.

Vandaag zijn er in Vlaanderen meer dan 4000 voedingsbedrijven: melkerijen, slachthuizen, brouwerijen, conservenindustrie, enzovoort. De voedingsindustrie is de belangrijkste industriële sector in dit land. Ze stelt rechtstreeks 62.000 mensen tewerk. Het aandeel van de agrovoedingsindustrie in de totale werkgelegenheid van de verwerkende industrie bedroeg 14,5 percent in 2002. Het is leuk hier epische debatten op te zetten en vrijblijvende uitspraken te doen maar het gaat wel om de jobs van mensen. U bent allemaal verzekerd om gedurende 5 jaar een goedbetaalde job te hebben, trouwens ook betaald door de overheid en dus door de belastingbetaler. De strijd voor een leefbare, economisch sterke landbouw tijdens de volgende jaren draait ook om de jobzekerheid van die mensen.

Specifiek in Vlaanderen is natuurlijk dat de steunverlening die voor andere sectoren via het departement Economie loopt, voor de landbouwsector via Landbouw gebeurt. Enkele weken geleden heeft bijvoorbeeld de Vlaamse Regering besloten om via de expansiesteun ongeveer 800.000 euro te geven aan een schminkfabriek in de Kempen. Daar zijn 19 mensen aan het werk. Ik sta achter die beslissing. Die beslissing valt wel onder de algemene economische steunregeling. Landbouw werd daar uitgelicht. Dat men de Comelco's en de hele agrovoedingssector van deze wereld terugvindt in de publiek gemaakte lijsten met steunmaatregelen, heeft ook te maken met het feit dat de primaire verwerking vasthangt aan de landbouwsector. We hebben bij het begin van deze legislatuur trouwens een soort reparatiedecreet moeten goedkeuren om de lacune die in 2003 was gerezzen, weg te werken.

Het economisch belang van de agrovoedingssector ligt in de export. Ik heb u een overzicht bezorgd van de FAO-cijfers op het vlak van de exportwaarde van die sector in de wereld. Wij slagen erin om de vijfde exporteur ter wereld te zijn van agrovoedingsproducten. We zijn daarmee één plaats gestegen. Nogmaals, het gaat om producten die op het vlak van dierenwelzijn, landschap, kwaliteitseisen, voedselveiligheid, enzovoort de vergelijking kunnen doorstaan met welke producten ter wereld ook. De landbouw kan niet zonder de agrovoedingssector. Omgekeerd kan de agrovoedingssector niet zonder 'inheemse' landbouw. Zonder sterke afzetkanalen zijn de overlevingskansen van de land- en tuinbouw zo goed als nihil.

Mijnheer Tavernier, wat betreft de conclusies van de beroepsinstantie inzake de openbaarheid van bestuur, verwijs ik naar de gegevens die ik u heb gegeven. Ik zal ze hier niet voorlezen. U mag me echter geen gebrek aan transparantie verwijten. Ik heb alles gegeven: 'Rien dans les mains, rien dans les poches.'

Ik wil nog eens benadrukken dat tegen de beslissing van de Commissie Openbaarheid van Bestuur vernietigingsberoep kan worden aangetekend bij de Raad van State. Ik heb conform het advies van deze Commissie gehandeld, met uitzondering van één element: ik heb ook de bedragen meegedeeld. Men had mij geadviseerd om dat niet te doen, maar ik wil absolute transparantie. Ik neem dat risico volledig op mij. Ik ben verder gegaan dan wat decretaal zou mogen, maar dat is voor mijn rekening.

Als antwoord op uw tweede vraag verwijs ik opnieuw naar het advies.

Er is me gevraagd of ik bereid ben om per begrotingslijn aan te duiden over hoeveel dossiers het gaat en die dossiers ook in te delen. Ik raad alle collega's aan om de jaarverslagen en documenten die worden gepubliceerd grondig door te nemen, zoals het landbouwbeleidsrapport van de administratie Land- en Tuinbouw, en het jaarverslag van de Administratie Land- en Tuinbouw en VLIF.

In het landbouwbeleidsrapport vindt u alle antwoorden op uw vragen. Ik vind het vervelend dat ik moet verwijzen naar bladzijden, terwijl die documenten aan de parlementsleden zijn overgemaakt. Op bladzijde 66 van dat rapport vindt u een totaaloverzicht van de uitgaven in het Europese begrotingsjaar 2003 voor rechtstreekse steun per sector. Er is een onderverdeling gemaakt over welke premies het gaat, zoals die voor zoogkoeien of slachtpremies voor volwassen runderen. Het hele boek staat vol tabellen waar u alle informatie die u zoekt, kunt terugvinden.

In het jaarverslag van het VLIF vindt u ook alle informatie, zoals het aantal dossiers per bank, het totaalbedrag, een onderverdeling van bedragen per dossier, een overzicht van de vestigings- en investeringsdossiers per provincie, per bank, per categorie van bedrijven, milieudiversificatie, dierenwelzijn, bedrijfsinvesteringen en -verbeteringen, het aantal vragen voor groepshuisvesting kalveren, reductiestallen fokvarkens, enzovoort. Ik wil alle informatie wel geven, maar u moet de documenten ook door nemen.

Ik verwijs verder ook naar het activiteitenverslag van het VLIF, naar de begrotingsdocumenten en de website van het beleidsdomein Landbouw, waar heel wat cijfers terug te vinden zijn.

Mijnheer Tavernier, u weet dat het voor de landbouwadministratie geen eenvoudig werk is om de Mid Term Review in werking te laten treden. Ik heb de administratie gezegd dat dit de absolute topprioriteit is en ik blijf daarbij. De Vlaamse boeren en bedrijven moeten tegen het einde van het jaar de premies krijgen waarop ze recht hebben. Ik hoop dat we daarin zullen slagen want we doen er alle mogelijke inspanningen voor. Dat gaat voor op het produceren van bijkomende statistieken die een parlements lid met een beetje vlijt zelf kan terugvinden. Ik vind het dan ook weinig productief om mijn administratie nog

eens op te zadelen met vragen naar bijkomende berekeningen. Ik heb de administratie wel de opdracht gegeven om binnen enkele dagen een overzicht te geven van enerzijds de middelen voor de eerste pijler en anderzijds de middelen voor de tweede pijler, per klasse van begunstigde.

Mijnheer de voorzitter, ik heb alle mogelijke informatie gegeven. Het is absoluut niet meer nodig om te spreken over mysteries. Ik heb een onbeschofte uitspraak gelezen van de heer Staes, die stelt: 'Leterme houdt de burgers en politici voor dom.' Ik pik dat niet. Dat staat op mijn harde schijf en ik zal het niet vergeten. Het is een uitspraak die een Europees parlements lid onwaardig is, des te meer omdat ik alle mogelijke informatie geef, in elk geval exponentieel meer dan een aantal van mijn voorgangers op het ministerie van Landbouw sinds die bevoegdheid aan Vlaanderen is toebedeeld.

De voorzitter: De heer Tavernier heeft het woord.

De heer Jef Tavernier: Mijnheer de minister-president, u antwoordt een aantal keren vrij persoonlijk, niet alleen in uw persoonlijke naam maar ook naar mij persoonlijk. Ik heb daar op zich niet veel problemen mee, maar wel dat u een aantal interpretaties de wereld in blijft sturen. U zegt dat u minister van Landbouw bent en impliceert daarmee dat uw voorgangers ministers tegen de landbouw waren.

Minister-president Yves Leterme: Laat het aan de boeren om daarover een oordeel te vellen.

De heer Jef Tavernier: Ondertussen insinueert u dingen en probeert u aan sfeerschepping te doen. Dat is op bepaalde momenten ook gelukt.

Ik denk dat ik ook minister van Landbouw ben geweest, maar een minister die stond voor bepaalde vormen van landbouw en niet voor alles. U vermeldt een aantal hervormingen die zouden worden geïmplementeerd, zoals de Mid Term Review, de hervorming van Agenda 2000. Toen ik minister was hebben we inspanningen geleverd om die te realiseren. Ook de heer Relaes was er toen bij betrokken.

Minister-president Yves Leterme: Gelukkig was dat het geval!

De heer Jef Tavernier: Ook ik kwam als minister voor de landbouw op, alleen is het zo dat ik niet voor

alle vormen van landbouw ben. Ik vind dat we de deelsectoren genuanceerd moeten beoordelen.

Ik ben altijd een voorstander van transparantie geweest. De discussie over openheid en over de cijfers is in een stroomversnelling terechtgekomen. Dat is mee het gevolg van de nieuwe houding van de Europese Commissie. Ik denk alleszins niet dat de vorige regering niet heeft geantwoord op vragen over transparantie en cijfers.

Het lijkt me goed dat een minister en een minister-president worden opgejaagd om antwoorden te geven. Dat is de taak van de parlementsleden. Toen ik minister van Landbouw was, is op alle vragen geantwoord. Tijdens de vorige legislatuur is al hard gewerkt aan de Mid Term Review. Er is gewerkt voor de landbouw en voor de landbouwers.

Ik ben blij dat mevrouw Rombouts heeft gezegd dat diegenen die alleen de kleine landbouwers steunen niet terug te vinden zijn bij de officiële woordvoerders van mijn partij. We moeten een levensvatbare landbouw stimuleren. Ik steun de evolutie om landbouwsubsidies meer te oriënteren op de compenserende inkomenssteun.

Landbouw is een van de weinig echt geïntegreerde Europese sectoren. Dat verklaart waarom landbouw een zeer groot gedeelte van het Europese budget opslokt. Er is waakzaamheid nodig. Inzake de investeringssteun werd ten behoeve van het VLIF het toepassingsgebied uitgebreid. Daarvoor zijn een aantal redenen aan te voeren. In de mate men kan stellen dat het gaat over het pendant voor de landbouwsector van de normale expansiesteun die ook voor andere sectoren geldt, moeten we dat ook zo beoordelen. Als het echter over zaken gaat die daarbuiten vallen, moeten we dat ook afzonderlijk durven beoordelen. We moeten beide zaken goed onderscheiden.

En we moeten altijd de vraag durven stellen wie ervan geniet. In de verticale productieketen komt de landbouwer het meest in de verdrukking, ook op het vlak van de prijszetting. Dat is een feit, ondanks de steun die wordt verleend. Gezien het belang van de agrovoedingsindustrie moeten we daar oog voor hebben. En laten we ervoor zorgen dat het een echte agrovoedingsindustrie is waarin onze landbouwers een plaats hebben, en geen agro-industrie. Ik verwijs in dat verband naar de discussie in het streekplatform Meetjesland, waar de klemtoon te veel ligt op het 'agro'-aspect, en te weinig op het 'agrovoedings'-aspect.

Ik ben blij dat de minister-president zegt dat we nog cijfers zullen krijgen over de middelen voor de eerste en de tweede pijler. Ik blijf alleszins aandringen op een zo groot mogelijke openbaarheid.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Mevrouw Tinne Rombouts: Ik dank de minister-president voor zijn zeer uitgebreide en volledige antwoord. Ik hoop dat het nu voor iedereen allemaal duidelijk is.

De heer Tavernier heeft het over de bedrijfskolom gehad. Ik ben blij dat de minister-president ermee akkoord gaat dat de hele agrovoedingsindustrie belangrijk is voor de landbouwers, maar ook voor de werknemers die in de sector zijn tewerkgesteld. Wij zijn voorstanders van transparantie. De middelen moeten ten goede komen van de landbouwers. Ik sta wel huiverachtig tegen pogingen om zich met het bedrijfsmanagement te bemoeien. In die sector streeft men alleen maar economisch rendement na, en dat komt de landbouwers ten goede. We moeten goed opletten. Indien we alles uitspitten, zouden we ons met het bedrijfsmanagement in deze bedrijven kunnen mengen. Dit betekent uiteraard niet dat we niet achter het streven naar transparantie staan.

De voorzitter: De heer Wymeersch heeft het woord.

De heer Frans Wymeersch: Blijkbaar is de minister-president van plan om gedurende de tijd die hem nog rest – wat ons betreft nog minstens 4 jaar – zijn uiterste best te doen. (*Opmerkingen*)

Mevrouw Rombouts, ik heb nooit beweerd dat u bekrompen overkomt. (*Opmerkingen van mevrouw Tinne Rombouts*)

De minister-president streeft naar een verregaande transparantie. Hij is bereid om over alle subsidiestromen in Vlaanderen en daarbuiten te debatteren. We zijn hem daar dankbaar voor en we zullen hem daar te gepasten tijde aan herinneren.

Ik heb hier ook vernomen dat zelfs het groene huis vele kamers telt. Deze evolutie in de goede richting opent misschien perspectieven; men is nooit te oud om te leren.

We moeten op een volwassen manier met dit dossier en met de toekomst van de landbouwsector leren omgaan. De debatten zullen genuanceerde verschil-

len aan het licht brengen. Dit kan onze landbouwsector enkel ten goede komen.

Met redenen omklede moties

De voorzitter: Door de heer Tavernier, mevrouw Rombouts en de heer Wymeersch werden tot besluit van deze interpellatie met redenen omklede moties aangekondigd. Ze moeten zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het incident is gesloten.

- *De heer Frans Wymeersch treedt als waarnemend voorzitter op.*

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Yves Leterme, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid, over de verdoken armoede in land- en tuinbouw en de vervroegde uitstap en reconversie in de land- en tuinbouwsector

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Mijnheer de voorzitter, de beleidsnota Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid verwijst terecht naar de verdoken armoede op het platteland. In 2002 heb ik een interpellatie over de armoede in de land- en tuinbouw gehouden. Op basis van die interpellatie heeft het Vlaams Parlement een motie aangenomen. Het Vlaams Parlement heeft de Vlaamse Regering toen gevraagd om in het kader van het plattelandontwikkelingsplan en van het geïntegreerd plattelandsbeleid bijkomende aandacht aan de armoede in de land- en tuinbouw te besteden.

In de jongste editie van Landgenoten verklaart professor Mathijs, een landbouweconoom, in een gesprek met de heer Boussery, een landbouwer, het volgende: 'Een kwart van de Vlaamse landbouwers verdient minder dan het minimumloon. Dan dringt de vraag zich toch op of er geen reconversie nodig is. Europa biedt mogelijkheden voor vervroegde uitstap en begeleiding van die mensen, maar de Vlaamse overheid maakt er geen gebruik van'. Volgens professor Mathijs kan een groot gedeelte van de bedrijven

in moeilijkheden structureel niet mee. Bovendien zou een versnelde reconversie de blijvers meer groeikansen bieden.

De vervroegde uitstapregeling zou een van de mogelijke denksporen kunnen vormen. Een tiental jaar geleden is de Europese steunregeling voor de vervroegde uittreding in de landbouwsector in ons land van kracht geworden. De Europese overheid biedt onze landbouwers die mogelijkheid momenteel nog steeds. De regeling komt erop neer dat een landbouwer die zijn landbouwactiviteiten tussen de leeftijd van 60 en 65 jaar onder bepaalde voorwaarden stopzet en aanspraak op een pensioen kan maken tot de leeftijd van 75 jaar een supplement wordt toegekend. Om hiervoor in aanmerking te komen, moet hij zijn volledig bedrijf, dat minstens 5 hectare groot moet zijn, aan een of meer landbouwers overdragen.

Mijnheer de minister-president, kunt u bevestigen dat een kwart van de Vlaamse landbouwers minder dan het minimumloon verdient? Welke structurele oorzaken kunt u hiervoor aanwijzen? Over welke begeleidingsmogelijkheden kunnen land- en tuinbouwbedrijven in moeilijkheden momenteel beschikken? De Europese verordening tot instelling van een Europese steunregeling voor de vervroegde uittreding in de landbouwsector biedt de mogelijkheid om tot een sociaal begeleide afvloeiing uit de landbouw te komen.

Acht u het opportuun om, zoals professor Mathijs suggereert, het nut van deze maatregel voor België en voor Vlaanderen te onderzoeken? Biedt de vervroegde en begeleide uittreding van een aantal landbouwers de dynamische landbouwbedrijven meer groeikansen? Welke budgettaire consequenties kan een dergelijke maatregel, rekening houdend met de Europese ondersteuning, voor Vlaanderen en voor België hebben? Weet u hoe de bevoegde Waalse en federale ministers tegen een dergelijke maatregel aankijken?

De voorzitter: Minister-president Leterme heeft het woord.

Minister-president Yves Leterme: Mijnheer de voorzitter, ik kan de door de heer De Meyer aangehaalde gegevens niet bevestigen. De Vlaamse administratie heeft de verhouding tussen het inkomen van onze landbouwers en het minimumloon nooit onderzocht.

Uit de meest recent beschikbare data blijkt dat een volwaardige arbeidskracht in de landbouw in de periode 1999-2001 gemiddeld 23.507 euro verdiende. Als we dat vergelijken met het vergelijkbaar inkomen, dat voor diezelfde periode gemiddeld 32.154 euro bedroeg, blijkt dat ruim 75 percent van de landbouwers minder verdient dan het vergelijkbaar inkomen van de loontrekkenden in de rest van de economie. Slechts een kwart van de landbouwers verdient evenveel of meer dan het gemiddelde vergelijkbare inkomen. De structurele oorzaken hebben te maken met de inadequatie tussen enerzijds de prijzen en de opbrengsten en anderzijds de kosten, inclusief de vergoeding van de arbeid en de investeringen.

Over de begeleidingsmogelijkheden voor de land- en tuinbouwbedrijven in moeilijkheden staan een aantal nieuwe initiatieven in de beleidsbrief die op 24 oktober 2005 bij het Vlaams Parlement werd ingediend.

Vandaag ondersteunt de Vlaamse overheid de land- en tuinbouwbedrijven in moeilijkheden of in reconversie met een subsidie voor intensieve bedrijfsbegeleiding. Ook bedrijven die hun bedrijfsinkomen wensen te verbeteren door het introduceren van bijkomende activiteiten op het bedrijf, zoals thuisverwerking en -verkoop, hoefvetoerisme en land-schapsbeheer kunnen van deze subsidie genieten.

De intensieve bedrijfsbegeleiding behelst een diepgaande ondersteuning van de land- of tuinbouwer die geconfronteerd wordt met tijdelijke problemen. De begeleiding gebeurt door een erkend centrum en duurt 1 jaar. Er is uiteraard ook bijstand en begeleiding bij de stopzetting van het bedrijf. Een bijkomende periode van begeleiding is in bepaalde gevallen mogelijk, als blijkt dat het een meerwaarde zou betekenen voor het bedrijf.

De Vlaamse overheid verleent een subsidie van 2000 euro voor de bedrijfsbegeleiding. De uitbetaling gebeurt direct aan het erkende centrum dat voor de bedrijfsbegeleiding instaat. Er zijn 12 centra erkend, verspreid over het Vlaamse land.

De Europese verordening tot instelling van een communautaire steunregeling voor vervroegde uittreding in de landbouwsector biedt de mogelijkheid tot sociaal begeleide afvloeiingen uit de landbouw. In het kader van de Europese verordening inzake steun voor plattelandontwikkeling is het mogelijk de vervroegde uittreding uit de landbouwsector te ondersteunen. Het is echter de federale overheid die bevoegd is om deze maatregel in België uit te werken, want het hangt samen met het sociaal statuut. De

vervroegde uittreding uit de landbouw was reeds van toepassing van 1995 tot en met 2000.

Als een landbouwbedrijf ophoudt met zijn activiteiten, kan dat kansen bieden voor de omliggende bedrijven of voor mensen die in het beroep willen stappen. Aan de evoluerende gemiddelde bedrijfs-grootte merken we dat hier ook gebruik van wordt gemaakt.

Wat de budgettaire consequenties betreft, kan ik verwijzen naar de kosten van de VUT-regeling (vervroegde uittreding) in de periode 1995-2000. 1539 boeren stapten in het systeem en dus uit het beroep. Hiervoor moet in totaal 71.185.086 euro worden vastgelegd, waarvan 45.520.968 euro gefinancierd werd door Europa en de rest gedragen werd door de Belgische overheid. De gemiddelde kost per landbouwer bedroeg 46.254 euro. De laatste betaling in het kader van deze maatregel zal gebeuren in 2014.

In mijn beleidsbrief 2005-2006, die enkele dagen geleden bij het Vlaams Parlement werd ingediend, heb ik aangegeven dat ik er bij de federale overheid voor zal pleiten dat de VUT-regeling nieuw leven wordt ingeblazen en de hiervoor beschikbare Europese middelen opnieuw worden ingezet. Mijn kabinet-smedewerkers hebben hierover reeds contact opgenomen met het kabinet van federaal minister Laruelle.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Mijnheer de minister, ik denk dat de laatste zinnen van uw antwoord essentieel zijn, meer bepaald dat de mogelijkheid opnieuw zal worden besproken en u de herinvoering oppoortuun acht.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Stefaan Sintobin tot de heer Yves Leterme, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid, over de campagne van Natuurpunt om niet langer bepaalde vissoorten te kopen

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

– *De heer Jos De Meyer treedt als voorzitter op.*

De heer Stefaan Sintobin: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, ik heb deze vraag

om uitleg in eerste instantie ingediend op vraag van enkele mensen uit de sector, maar ik heb ook zelf vragen bij de absurde situatie die ontstond in verband met de promotie en antipromotie voor bepaalde vissoorten.

Als ik goed ben ingelicht, stelde Natuurpunt onlangs in Oostende een campagne voor, waarbij de consument opgeroepen wordt niet langer tong, kabeljauw, tarbot en een aantal andere vissoorten te kopen. De campagne gaat gepaard met het boek 'De goede visgids. Vis eten met een goed geweten'. Met het boek en de bijbehorende folder wil Natuurpunt de consument ervan overtuigen te kiezen voor vissoorten waarmee het goed gaat.

De visserijsector reageert terecht woedend, want het gaat uitgerekend om de soorten die voor de Vlaamse vissers van levensbelang zijn. De door Natuurpunt geïmproviseerde vissoorten zijn goed voor de helft van de aanvoer en 75 percent van de opbrengst, aldus de Rederscentrale. Zeker nu de rederijen het moeilijk hebben door de dure brandstofprijzen, komt dergelijke oproep wel heel erg ongelegen.

Het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing, dat talloze promotiecampagnes voor vis lanceert, betreurt uiteraard het initiatief, maar wacht met een reactie. Dat Natuurpunt, dat ook gesubsidieerd wordt door de Vlaamse overheid, het tegenovergestelde doet van wat het VLAM beoogt, doet heel wat wenkbrauwen fronsen.

Mijnheer de minister-president, wat is uw reactie op dit initiatief? Berokkent dit initiatief schade aan de promotiecampagnes van het VLAM en de visserijsector in het algemeen? Welke initiatieven kunt u hier eventueel tegen ondernemen en hoe kunnen dergelijke incidenten in de toekomst worden vermeden?

De voorzitter: Minister-president Letermé heeft het woord.

Minister-president Yves Letermé: Het initiatief was me bekend. Wij hadden ook een uitnodiging gekregen om eraan deel te nemen. Toen ik de echte bedoelingen zag, heb ik beslist dat ik niet zou weigeren dat iemand van het kabinet daarop aanwezig zou zijn maar dat ikzelf geen krediet wilde geven aan de lancering van de campagne. Een medewerker heeft deelgenomen aan het panel.

De campagne wordt gevoerd door Natuurpunt in samenwerking met Stichting De Noordzee. Zowel

de documenten als de toelichting zijn helemaal van Nederlandse afkomst, en niet aangepast aan de Vlaamse realiteit. Het is jammer dat op een wat lichtzinnige manier wordt omgegaan met gegevens en vooral met de toekomstkansen van de sector.

De reactie die mijn kabinet naar voren heeft gebracht, bestond uit vier punten. Wij gaan voluit voor een meer duurzame visserij – er is gewoon geen alternatief – waarbij het economische, het ecologische en het sociale aspect in evenwicht moeten zijn. De maatregelen die wij nu nemen en aan het voorbereiden zijn, zijn gericht op die duurzaamheid. Gezien de structurele problematiek, nog verzaamd met de actuele brandstofprijzen, moet er rekening mee worden gehouden dat omschakeling tijd zal vergen. We moeten de sector de kans gunnen om de omschakeling met de nodige tijd gepaard te laten gaan.

Indien er zich problemen voordoen in het ganse productieproces, dan moet worden ingegrepen op die plaats waar er zich problemen stellen. Als Natuurpunt vindt dat er in dit geval niet voldoende duurzaam gevist wordt, moet men met de reders aan tafel gaan zitten om de situatie te verbeteren. Dit is belangrijker dan zich tot de consument te richten aan het einde van de keten. De reders willen bewerken door de afzet te willen beperken, vergroot de financiële problemen van de reders en hypothekeert de mogelijkheden om aanpassingen te doen en aan duurzame ontwikkeling te doen.

Er was niemand van de reders vertegenwoordigd in het panel en er was hun niet gevraagd het debat mee te voeren. De campagne loopt onder de titel 'De goede vis'. Dit laat uitschijnen dat het hier om de intrinsieke kwaliteit van de vis gaat, en dat er naast goede vis ook slechte vis is. Nochtans gaat het hier om de manier waarop vis wordt gevangen. De informatie die aan de consument wordt gegeven, brengt dus veeleer verwarring dan wel duidelijkheid.

Er zijn duidelijk ook verschillen in wat onder het begrip duurzame vis begrepen wordt. Opvallend is dat bijvoorbeeld gekweekte vis in de campagne gepropageerd wordt, terwijl over de duurzaamheid van het kweken van vis er onder deskundigen nog een debat gaande is.

U stelde een vraag over mogelijke schade aan de promotiecampagnes van het VLAM en de visserijsector in het algemeen. Het is belangrijk de consument goed te informeren over zijn voedsel. Via gerichte campagnes probeert het VLAM dit te doen, uiteraard met

een commercieel oogmerk. Het is duidelijk dat een campagne als deze voor de consument verwarrend overkomt want er worden tegenstrijdige signalen gegeven.

Natuurpunt is een privé-organisatie, die weliswaar overheidsbetoelaging krijgt, maar die zelf zijn doelstellingen en de manier waarop die gerealiseerd worden, bepaalt. Ik distantieer me wel van de campagne. Ter gelegenheid van de persvoorstelling van de actie heb ik laten pleiten voor enerzijds begrip en anderzijds samenwerking om uiteindelijk het gezamenlijke doel, een duurzame visserij, te bereiken. Inmiddels is er een overleg gepland tussen de beroepsorganisatie van de reders en Natuurpunt, en er is aangedrongen om de problematiek ook in de schoot van de MiNa-Raad te bespreken. Naar mijn aanvoelen was beter eerst het gesprek aangegaan voor de start van de campagne. De ontvankelijkheid voor overleg wordt op de proef gesteld wanneer men dergelijke campagnes lanceert vooraleer een gesprek te voeren.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

De heer Stefaan Sintobin: Mijnheer de minister-president, ik dank u voor het antwoord. Ik stel vast dat u, net zoals wij, het initiatief van Natuurpunt volledig afkeurt en dat er in de toekomst meer overleg moet worden gepleegd tussen de verschillende instanties in plaats van verwarring te zaaien bij de consument.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Erik Matthijs tot de heer Yves Leterme, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid, over de hervorming van het Europese suikerbeleid

De voorzitter: De heer Matthijs heeft het woord.

De heer Erik Matthijs: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, collega's, iedereen weet dat de World Trade Organisation het Europese suikerbeleid niet aanvaardt. Hervormingen dringen zich op.

Er is een Europees plan waarbij onder meer de minimumprijs voor suiker drastisch zou dalen. De hervorming zou 120.000 jobs kosten in de Europese

Unie. Voor Vlaanderen zou het productieverlies 17 percent bedragen.

Het Europese suikerbeleid is uitgebreid aan bod gekomen op de Europese landbouwraad van 19 en 20 september 2005. Over deze landbouwraad werd nadien uitgebreid gerapporteerd in de subcommissie voor Landbouw. Op maandag 26 september was er op initiatief van federaal minister van landbouw, mevrouw Laruelle, een nieuw overleg tussen de Europese commissaris bevoegd voor landbouw, mevrouw Fischer Boel, en de Belgische ministers, alsook mensen die actief zijn in sectoren die met het suikerbeleid te maken hebben. Het gespreksonderwerp was duidelijk het suikerbeleid, maar de hernationalisering van het Europese landbouwbeleid zou ook ter sprake zijn gekomen. De Europese commissaris is zelf gekant tegen de hernationalisering.

Wat was het karakter van de vergadering met de Europese Commissaris? Wat was het resultaat van de besprekingen? We weten dat u als minister verantwoordelijk voor landbouw hervormingen nodig vindt, maar ook vindt dat die op een andere wijze moeten gebeuren. Wat is uw voorstel terzake? Meent u dat een alternatief haalbaar is?

Wordt bij de discussie over het suikerbeleid rekening gehouden met de ontwikkeling van technieken voor de productie of aanmaak van biobrandstof uit suikerbieten? In welke mate bestaat er op het federale niveau bereidheid tot het gedeeltelijk opnieuw overhevelen naar de nationale staten van het Europese landbouwbeleid?

De voorzitter: De heer Wymeersch heeft het woord.

De heer Frans Wymeersch: Mijnheer de minister-president, de vorige keer dat deze problematiek in deze commissie aan bod is gekomen, hebt u verklaard totaal gekant te zijn en te blijven tegen de voorstellen inzake de hervorming van het suikerbeleid zoals ze vandaag op tafel liggen. U zei eveneens dat ook andere landen in dezelfde richting denken en dat u van plan bent daar verder contacten mee te onderhouden en meer gestructureerd te werken ten aanzien van de Europese Commissie. Hoe verlopen die contacten momenteel? Bestaat de mogelijkheid dat er in de nabije toekomst in dit dossier een doorbraak zou komen ten gunste van onze suikersector?

De voorzitter: Minister-president Leterme heeft het woord.

Minister-president Yves Leterme: Mijnheer de voorzitter, geachte leden, ter zake heeft minister Laruelle inderdaad een initiatief genomen. De bedoeling van de vergadering was om de diverse belangenorganisaties de mogelijkheid te bieden de beide commissarissen, dus zowel de heer Michel als mevrouw Fischer Boel, om uitleg te vragen. Zoals u weet, uitent zowel de landbouwsector als de wereld van de ontwikkelingssamenwerking heel wat kritiek.

Het resultaat van de bespreking vond ik veeleer teleurstellend. De Europese Commissie was weliswaar bereid om op de vragen te antwoorden, maar bleef heel strak bij de gekende inhoud van het commissievoorstel. Ze onderstreepte haar visie dat ze ervan overtuigd is dat het voorstel zoals dat nu op tafel ligt, de enige mogelijkheid is om, binnen het kader van de WTO, een competitieve suikersector in Europa te behouden. Met betrekking tot de ontwikkelingsdoelstellingen werd de lijst van de begeleidende herstructureringsmaatregelen herhaald, maar op de vraag van de ngo's zelf om een hogere prijs te behouden en het huidige systeem van invoerbeperkingen te verlengen, werd zoals steeds negatief geantwoord.

Het Vlaamse voorstel ligt voor een gedeelte in het verlengde van het voorstel van de Europese Commissie en wordt trouwens ook ondersteund door mijn Waalse collega. Wij gaan akkoord met het principe van de hervorming, maar verkiezen als competitieve regio een hervorming waarbij er geen lineaire quotaverminderingen worden opgelegd, maar door een daling van de interne prijs de productie automatisch vermindert in de minder competitieve regio's, waardoor Europa op die manier tegemoetkomt aan de veroordeling door het WTO-panel. Voor minder competitieve regio's zou er dan via een herstructureringsfonds in mogelijkheden tot het realiseren van een reconversie naar een andere productie worden voorzien.

Wij hebben fundamentele bezwaren tegen de voorgestelde lage minimumprijs voor suiker en suikerbiet, en in het verlengde daarvan, tegen het gebrek aan garanties voor een aanvaardbare stabiele evenwichtsprijs. Daar er niet langer wordt gewerkt met een interventieprijs maar met een evenwichtsprijs, is Vlaanderen als competitieve regio die meer produceert dan consumeert, bij de eerste regio's die een lagere prijs dan de gemiddelde Europese prijs zullen moeten aanvaarden. We exporteren immers meer. Bovendien kunnen we door het gebrek aan zowel

interne garanties voor prijsstabiliteit als externe garanties voor marktstabiliteit, niet anders dan het voorstel zoals het nu op tafel ligt, blijven afkeuren.

U vroeg naar een haalbaar alternatief. Indien de Europese Commissie alvast aan de net opgesomde bezwaren tegemoet zou komen, zouden we toch zeker een stap verder zijn. Over de vraag in welke mate dit de komende weken zal gebeuren op de Europese Raad in Brussel van 24 en 25 november 2005, blijft het koffiedik kijken. Maandagavond nog hebben wij –mevrouw Laruelle, de heer Lutgen en ikzelf – een zogenaamd trilateraal gesprek gehad met mevrouw Fischer Boel en de voorzitter van de Raad, de Britse landbouwminister Beckett. Daarbij hebben we onze fundamentele bezwaren nogmaals toegelicht. We zullen zien in welke mate hieraan zal worden tegemoet gekomen. Tijdens de Europese Landbouwrada van 25 oktober 2005 bleek nogmaals dat de Europese Commissie er alles aan wil doen om een akkoord te bereiken. We moeten bereid zijn die inspanningen te steunen. Alles hangt af van de inhoud, maar ook de sector wil snel duidelijkheid krijgen.

Ik heb de indruk dat er een evolutie is in het standpunt van de Europese Commissie. Er werden een aantal knelpunten aangeduid, niet alleen door ons, maar ook door een groep landen die eveneens fundamentele bezwaren blijven hebben. Ik heb de indruk dat de Commissie aan een aantal bezwaren tegemoet wil komen. De mate waarin dat zal gebeuren, zal blijken in de loop van de komende weken en op de raad in november. Momenteel is er alleszins nog een duidelijke blokkeringsminderheid tegen het voorstel van de Europese Commissie. Onder meer de zogenaamde groep van elf, met Spanje, Portugal en Griekenland, blijft fundamenteel tegen. Onze positie is iets meer terughoudend, maar het voorliggende commissievoorstel is voor ons onaanvaardbaar. Dat is een eensgezind standpunt van alle gefedereerde entiteiten en de federale regering.

De ontwikkeling van technieken voor het maken van biobrandstof uit suikerbieten werd niet meteen in overweging genomen in de discussie. De Europese Commissie heeft in haar voorstel wel gesteld dat de suikerbiettelers in de toekomst aanspraak kunnen maken op een energiepremie indien duidelijk is dat ze voor die percelen een afnamecontract hebben met een bio-ethanolfabrikant. Uiteraard heeft hier geen enkele lidstaat bezwaren tegen. Dit soort activiteiten kan de mogelijkheid tot een behoorlijk inkomen scheppen. Daarom hebben we het voorbije

jaar inspanningen geleverd om het dossier van de biobrandstoffen in een stroomversnelling te krijgen. Op 26 oktober 2005 komt de werkgroep ter zake bijeen om te laatste hand te leggen aan elementen van de federale programmawet en het lastenboek voor de aanbesteding.

U vroeg in welke mate er op Belgisch niveau bereidheid bestaat tot een hernationalisering. Dit punt kwam in de plenaire bespreking tijdens de bijeenkomst niet aan de orde, maar werd nadien door een journalist op de persbriefing aangekaart. Zowel de Europese Commissaris, minister Laruelle als ikzelf hebben ter plaatse gepleit voor het behoud van het Europese landbouwbeleid.

In het voorjaar van 2005, toen we het in het Overlegcomité hadden over de budgettaire perspectieven voor 2007-2013, zag ik de rekeningen van de federale regering. De sfeer is er vaak een van 'le juste retour', niet alleen in Frankrijk, maar ook in Nederland: wat geven we aan Europa en wat krijgen we ervan terug. Toen bleek dat bepaalde scenario's die het Luxemburgs voorzitterschap naar voren schoof, wel degelijk een positief saldo voor België tot gevolg hadden, heb ik me bereid verklaard daar namens de Vlaamse Regering mee over na te denken, zij het dan onder de voorwaarde van cofinanciering. Dat betekent dat een hernationalisering van de financiering van het gemeenschappelijk landbouwbeleid enkel kan indien de federale regering, die uit die benadering voordeel zou halen, een deel zou dragen van de budgettaire last die samenhangt met de betalingen die dan op nationaal of regionaal niveau moeten gebeuren.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Erik Matthijs tot de heer Yves Leterme, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid, over coëxistentie tussen GGO-teelten en biologische gewassen

De voorzitter: De heer Matthijs heeft het woord.

De heer Erik Matthijs: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, collega's, de Europese Unie heeft bepaald dat er coëxistentie mogelijk moet zijn van GGO-landbouw en landbouwvormen waarin bewust geen gebruik wordt gemaakt

van GGO's. De lidstaten moeten zelf maatregelen voorstellen en nemen om de toevallige aanwezigheid van GGO's in andere producten te voorkomen. Dit betekent dat elke lidstaat eigen normen hanteert qua isolatieafstanden en andere maatregelen.

De isolatieafstanden tussen gewassen van dezelfde familie zijn voor discussie vatbaar. Nemen we bijvoorbeeld maïs. De onderzoeksinstelling FiBL, het Forschungsinstitut für biologischen Landbau in Zwitserland, dat geen EU-lidstaat is, stelt dat er tussen genetisch gemodificeerde maïs en niet-genetisch gemodificeerde maïs een afstand van 1 kilometer nodig is. Ze concluderen dat door de versnippering van de percelen coëxistentie quasi onmogelijk is.

Er zijn inderdaad al contaminaties vastgesteld op 800 meter, maar anderzijds kan beplanting tussen percelen of het verwijderen van de eerste rijen niet-genetisch gemodificeerde maïs voldoende zijn om het risico sterk te reduceren en binnen de vooropgestelde normen te houden. Frankrijk hanteert slechts 25 meter als isolatieafstand voor maïs. Voor koolzaad zijn er nog meer problemen. Daarvoor wordt door het FiBL 4 kilometer als isolatieafstand gevraagd. Opnieuw is de conclusie dat genetisch gemodificeerd koolzaad niet kan coëxisteren met biokoolzaad. De kenmerken van genetisch gemodificeerd koolzaad zouden immers gemakkelijk overgedragen worden op andere koolzaadachtigen. Er is niet alleen kans op kruisbestuiving, ook bij de inzet van landbouwmachines die GGO-velden hebben bewerkt en bij het transport kunnen GGO's verspreid raken.

Op vrijdag 30 september werd een studiedag georganiseerd door BioForum over hoe GGO-contaminatie kan worden vermeden. Uit de discussie bleek dat GGO-contaminatie niet te vermijden is, maar wel te beperken. Zaaddichte containers bestaan immers niet, en ons land is een doorvoerland. De overtuiging leeft dat er intussen in ons land al genetisch gemodificeerd koolzaad aanwezig is en zichzelf verder verspreidt tussen onkruiden. Contaminatie door transport valt niet uit te sluiten.

Het leek sommigen op de studiedag evident dat ook biogewassen niet GGO-vrij zullen blijven, en dat de tolerantiegrens qua aanwezigheid van GGO's in het product bij het beoordelen of het product biologisch is of niet, stelselmatig zal worden verhoogd.

Momenteel zou er op Vlaams niveau nog weinig vraag zijn naar genetisch gemodificeerde gewassen. De GGO's die tot nu toe door Europa zijn aanvaard,

hebben geen extra kwaliteiten om toegepast te worden in Vlaanderen. Dat kan snel veranderen. De verspreiding van de maïswortelboorder op de akkers rond de luchthaven van Zaventem is momenteel weliswaar nog beperkt, maar ook in andere landen zijn er al haarden van de maïswortelboorder. Het is dan ook niet ondenkbaar dat er vraag komt naar genetisch gemodificeerde maïs die daartegen bestand is. Daarbij moet echter ook worden vermeld dat die momenteel nog niet toegestaan is door de Europese instanties.

De kenmerken van de toekomstige GGO's zullen bepalen of Vlaanderen mee op de kar springt of kan springen. Europa is echter duidelijk: GGO's, althans degene die toegestaan zijn, en biolandbouw moeten naast elkaar kunnen bestaan. De wetenschap en de ervaring in andere landen met GGO's, en ook de studiedag, leren ons dat dit niet zo eenvoudig is.

De Vlaamse overheid is momenteel een coëxistentiedecreet aan het opstellen. Worden er afspraken gemaakt met de andere gewesten over de te nemen maatregelen? Acht u het mogelijk dat bijvoorbeeld in het Waalse Gewest andere isolatieafstanden zullen gelden dan in Vlaanderen?

In de discussie over GGO's wordt steeds gekeken naar het samengaan van biolandbouw met GGO's. Nochtans is de conventionele landbouw veruit de grootste. Moet de bescherming van de conventionele landbouw tegen GGO-contaminatie niet even groot zijn? Hoe worden de isolatieafstanden bepaald? Er bestaat niet zoiets als een gulden middenweg tussen de strengste en minst strenge afstand in Europa, als het gaat om het voorzorgsprincipe en het voorkomen van GGO-contaminatie. Wie moet de isolatieafstand houden? De bioboer, de conventionele landbouwer of de GGO-teler?

De voorzitter: Minister-president Leterme heeft het woord.

Minister-president Yves Leterme: Mijnheer de voorzitter, mijnheer Matthijs, bedankt voor de interessante vraag die een beetje vooruitloopt op het debat dat we zullen voeren over het coëxistentiedecreet.

Over de afstanden wordt overleg gepleegd met het Waalse Gewest. Wallonië zit ongeveer op dezelfde lijn als wij. Met de huidige procedure is het niet uitgesloten dat lidstaten van de EU verschillende afstanden hanteren.

Inzake de kwestie van de conventionele landbouw versus de biologische landbouw is het uitgangspunt dat de bescherming moet leiden tot het verhinderen van contaminatie. Het eventueel hanteren van strengere maatregelen ten aanzien van de biologische landbouw heeft te maken met het voorzorgsbeginsel en vooral met het feit dat een contaminatie in de bioteelt economisch grotere consequenties kan hebben omwille van de strengere kwaliteitseisen. Volgens deze argumentatie kunnen andere of strengere afstandsregels gelden.

Het uitgangspunt bij het bepalen van isolatieafstanden is dat concrete maatregelen wetenschappelijk ondersteund moeten worden. Daarbij moet de kans op contaminatie zo beperkt mogelijk zijn. Vanuit ons land werd bij de EU gepleit voor zo eenvormig mogelijke isolatieafstanden en maatregelen om enerzijds het risico op verspreiding van GGO's in de hand te houden en om anderzijds concurrentievervalsing tussen lidstaten te vermijden. Op Europees niveau groeit het besef dat hieromtrent afspraken moeten worden gemaakt.

De GGO-teler moet de afstand respecteren.

De heer Erik Matthijs: Mijnheer de minister-president, ik dank u voor de duidelijke antwoorden. Het doet me plezier dat overleg wordt gepleegd tussen de beide gewesten en dat we, ook op Europees niveau, een harmonisatie zullen bereiken.

Minister-president Yves Leterme: Wat nog niet kan in het dossier van de nachtvluchten, kan wel al voor de GGO's.

De heer Erik Matthijs: Ik heb er geen allusie op willen maken, al lag het mij op de tong.

De voorzitter: Het incident is gesloten.
